

Mustafa Kemal
ATATÜRK

Atatürk Diyor Ki

İki Mustafa Kemal vardır: Biri ben, et ve kemik, geçici Mustafa Kemal... İkinci Mustafa Kemal, onu "ben" kelimesiyle ifade edemem; o, ben değil, bizdir! O, memleketin her köşesinde yeni fikir, yeni hayat ve büyük ülkü için uğraşan aydın ve savaşçı bir topluluktur. Ben, onların rüyasını temsil ediyorum. Benim teşebbüslerim, onların özlemini çektikleri şeyleri tatmin içindir. O Mustafa Kemal sizsiniz, hepinizsiniz. Geçici olmayan, yaşaması ve başarılı olması gereken Mustafa Kemal odur!

Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâfidir.

Büyük ölümlere matem gerekmez, fikirlerine bağlılık gerekir.

Ben, manevî miras olarak hiçbir nass-ı katı, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevî mirasım, ilim ve akıldır. Benden sonrakiler, bizim aşmak zorunda olduğumuz çetin ve köklü müşkülât önünde,

belki gâyelere tamamen eremediğimizi, fakat asla taviz vermediğimizi, akıl ve ilmi rehber edindiğimizi tasdik edeceklerdir. Zaman süratle dönüyor, milletlerin, cemiyetlerin, fertlerin saadet ve bedbahtlık telâkkileri bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve ilmin gelişimini inkâr etmek olur.

Benim, Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra, beni benimsemek isteyenler, bu temel mihver üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse, manevî mirasçılarım olurlar.

Bir zamanlar gelir, beni unutmak veya unutturmak isteyen gayretler belirebilir. Fikirlerini inkâr edenler ve beni yerenler çıkabilir. Hatta bunlar, benim yakın bildiğim ve inandıklarım arasından bile olabilir. Fakat, ektiğimiz tohumlar o kadar özlü ve kuvvetlidirler ki bu fikirler, Hint'ten, Mısır'dan döner dolaşır gene gelir, verimli neticeleri kalpleri doldurur.

Hayatımın bütün devrelerinde olduğu gibi, son zamanların buhranları ve felâketleri arasında da bir dakika geçmemiştir ki, her türlü huzur ve istirahatimi, her nevi şahsî duygularımı milletin kurtuluşu ve mutluluğu adına feda etmekten zevk duymayayım. Gerek askerî hayatımın ve gerek siyasî hayatımın bütün devir ve bölümlerini işgal eden mücadelelerimde daima hareket kuralım, millî iradeye dayanarak milletin ve vatanın muhtaç olduğu gayelere yürümek olmuştur.

Pekâlâ bilirsiniz ki benim bütün hayatımda bu ana kadar güttüğüm gaye, hiçbir vakit kişisel olmamıştır. Her ne düşünmüş ve her neye girişmiş isem, daima memleketin, milletin ve ordunun adına ve menfaatine olmuştur. Hiçbir zaman şahsımın üstünlüğünü ve sivrilmemi göz önüne almamışımdır.

Memleket ve milletin kurtuluşu ve mutluluğu için çalışmaktan başka bir maksadım yoktur. Bu, bir insan için kâfi bir sevinç ve haz temin eder. Benimle beraber olan arkadaşlarım, bütün vatandaşlarım da aynı maksadı takip etmektedirler. Şahsî ve ailevî huzur ve mutluluğun, milletin huzur ve mutluluğuyla ayakta durduğunu, memleketin güvenlik ve dokunulmazlığıyla mümkün olduğunu gerçek ve ciddî bir surette anlamışlardır.

Ben ve benimle beraber olanlar, hedefimizin yüceliğine, yolumuzun doğruluğuna eminiz. Bunda asla şüphe ve tereddüdümüz yoktur. Milletimizin, Türk milletinin yakın, uzak tarihine lüzumu kadar bilgimiz vardır, Mazinin derslerini, bugünün ve geleceğin hayatı için göz önünde tutmak dikkatinden mahrum değiliz. Yaptığımız hizmetlerle övünmüyoruz. Yapacağımız hizmetlerin, iftihar sebebi olabileceği ümidiyle avunuyoruz.

(Çevresindekilere söylediği bir söz) :

Beni övme sözlerini bırakınız; gelecek için neler yapacağız, onları söyleyin!

Benim ihtiraslarım var, hem de pek büyükleri; fakat bu ihtiraslar, yüksek mevkiler işgal etmek veya büyük paralar

elde etmek gibi maddî emellerin tatminiyle ilgili bulunmuyor.

Ben bu ihtiraslarımın gerçekleşmesini, vatanıma büyük faydaları dokunacak, bana da gerektiği gibi yapılmış bir vazifenin canlı iç rahatlığını verecek büyük bir fikrin başarısında arıyorum. Bütün hayatımın ilkesi, bu olmuştur. Ona çok genç yaşında sahip oldum ve son nefesime kadar da onu koruyacağım.

Allah bilir, hayatımda bugüne kadar orduya faydalı bir üye olabilmekten başka vicdanî bir emel edinmedim. Çünkü vatanın korunması, milletin mutluluğu için her şeyden evvel ordumuzun, eski Türk ordusu olduğunu dünyaya bir daha ispat lüzumuna çoktan inanmış idim. Bu inanca ait emellerimin şiddeti, ihtimal beni pek ziyade aşırı davranışlı göstermişti. Fakat zaman, saf ve temiz dimağlardan doğan fikrî gerçekleri - kabulünden çekinilse dahi- uygulattırır.

Bütün vazifelerin üstünde bizim de bir vicdanî vazifemiz vardı; o da, herkesin sudan bir takım vazifeler yaptığı sırada hayatımızı, varlığımızı bu milletin bağına sokarak, onlarla beraber düşman karşısında uğraşmak olmuştur!

Ben vazifemin bitmediğini, yüklendiğim sorumluluğun da yüksek ve çetin olduğunu anlıyorum. Arkadaşlar, bu vazife bitmeyecektir; ben toprak olduktan sonra da devam edecektir!

Ben seve seve, sevine sevine bütün varlığımı bu kutsal vazifeye vereceğim ve onun yüksek sorumluluğunu yüklenmekle mesut olacağım. Vazifeme başarı ile devam edebileceğim. Çünkü büyük milletimizin kalp ve vicdanında

bana karşı sarsılmaz bir güven ve itimat taşımakta olduğunu görüyorum. Bu benim için büyük kuvvettir, büyük yetkidir.

Biz, eğer millet ve tarih önünde herhangi bir hata işliyorsak, bunun sorumluluğunu vicdan ve sağduyumuzda hissetmekten ve ödemekten, hiçbir zaman çekinecek insanlar değiliz.

Millet ve memleketin sayesinde kazanılan rütbe ve refahın bir ehemmiyeti, bir kutsallığı vardır. Biz bunlardan, ancak yine bu aziz millet ve memlekete borçlu olduğumuz son bir namus vazifesini yapmak için ayrıldık. Millet kendi hayatını kurtarmak, kendi meşru hakkını müdafaa etmek için çıkardığı sese iştirak etmek, her kendini bilen vatandaşın vazifesidir.

Eğer bu millet, bu memleket parçalanacak olursa umumî şerefsizliğin yıkıntısı altında, şunun bunun kişisel şerefi de parça parça olur. Biz, o umumî şerefi kurtarabilmek için harekete gelen millete ruhumuzla iştirak ettik, iştirakimize mâni olabilecek şahsî rütbeleri, mevkileri de umumî şerefi kurtarmaya yönelik bir gaye uğruna feda ettik.

Ben, gerektiği zaman, en büyük hediyem olmak üzere Türk milletine canımı vereceğim.

(Mallarını millete bağışlaması nedeniyle söylemiştir) :
Mal ve mülk, bana ağırlık veriyor. Bunları, soylu milletime geri vermekle büyük ferahlık duyuyorum. Zenginlikten ne çıkar; insanın serveti, kendi manevî şahsiyetinde olmalıdır!

Hürriyet ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben, milletimin ve büyük ecdadımın en kıymetli mirasından olan bağımsızlık aşkı ile yaratılmış bir adamım! Çocukluğumdan bugüne kadar ailevî, hususî ve resmî hayatımın her safhasını yakından tanıyanlarca bu aşkım bilinir. Bence bir millette şeref, haysiyetin, namusun ve insanlığın yerleşmesi ve yaşaması, mutlaka o milletin hürriyet ve bağımsızlığına sahip olmasına bağlıdır. Ben şahsen, bu saydığım özelliklere çok ehemmiyet veririm ve bu özelliklerin kendimde varlığını iddia edebilmek için milletimin de aynı özellikleri taşımasını şart ve esas bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka bağımsız bir milletin evlâdı kalmalıyım! Bu sebeple millî bağımsızlık, bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri gerektirdiği takdirde insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet gereğinden olan dostluk ve siyaset münasebetlerini, büyük bir hassasiyetle takdir ederim. Ancak, benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin de bu arzusundan vazgeçinceye kadar amansız düşmanıyım!

(Savarona yatında kabul ettiği Romanya Kralı Karol 'un, görüşme sırasında Almanya ile Çekoslovakya arasındaki Südet meselesine temas etmesi ve Atatürk'ten Çekoslovakya Cumhurbaşkanı Beneş 'e bazı telkinlerde bulunmasını rica etmesi üzerine, görüşmeyi dinlemekte olan zamanın Dışişleri Bakam Tevfik Rüştü Aras 'a söyledikleri):

Majeste Kral'm söylediklerini dikkatle dinledim. Benden, bir devlet reisine kendi ülkesinden bir parçayı Almanlar'a terk etmesini tavsiye etmeğimi mi istiyorlar? Benim gibi, bütün ömrü boyunca yurdunun bağımsızlığı ve bîr karış toprağım

başkasına vermemek için savaşılan bir adam, inançlarına aykırı bir şeye nasıl aracı olur? Görüyorum ki Majeste Kral, beni ve karakterimi iyi tanımıyorlar.

Ölüme doğru en çok atılanlardan biriyim. Kurşun ve gülle yağmuru altında birçok muharebelere iştirak ettim. Hattâ ölüm bir defa, kalbimin yanından sıyrarak geçti. Kalbimin üzerinde bir saat vardı ve bu saat, mermi parçasının şiddetini kırdı.

Her zaman tekrar mecburiyetinde kalıyor ve tekrarı da faydalı görüyorum ki, eğer ben milletime herhangi bir hizmette bulunmuşsam, eğer ben herhangi bir teşebbüste ön ayak olmuşsam, bu hizmet ve teşebbüsün temel kaynağı, saygılar ve sevgilerle bağlı olduğum, bundan sonra da saygı ve sevgiyle mutluluk ve refahına varlığımı, hayatımı vereceğim aziz milletime, sizlere dayanmaktadır. Bir millette güzel şeyler düşünen insanlar, fevkalâde işler yapmaya kabiliyetli kahramanlar bulunabilir. Ama öyle kimseler yalnız başına hiçbir şey olamazlar; meğer ki bir umumî hissin ifadesi, temsilcisi olsunlar! Ben milletin düşünce ve duygularını yakından tanımaktan, aziz milletimde gördüğüm kabiliyet ve ihtiyacı belirtmekten başka bir şey yapmadım. Onun bu kabiliyet ve duygularını sezip tanımakla övünüyorum. Milletimdeki, bugünkü zaferleri doğurabilecek özelliği görmüş olmak... Bütün bahtiyarlığım işte bundan ibarettir.

Arkadaşlarımız ve milletin bütün fertleri gibi, millî davamızda benim de emeğim geçmiş ise, bu çalışmada iş yapma kuvveti ve başarı varsa, bunu şahsıma atfetmeyiniz. Ancak ve ancak

bütün milletin manevî şahsiyetine atfediniz. Ben, milletin bu yüksek, manevî şahsiyeti içinde bir naçiz fert olmakla bahtiyarım. Efendiler, millet bütünüyle manevî bir şahıs halinde ve bir birleşmiş kitle şeklinde belirdi ve bu yüce birliği koruyarak ona düşman olanları ortadan kaldırdı.

Milletimle yakından ve gösteriştan uzak karşılıklı görüşmenin zevkini, bahtiyarlığını anlatamam. Her ne vakit milletimin karşısında kendimi görsem, her ne vakit milletimin fertlerinden birkaçının yüzüne baksam, oradan ruh ve vicdanıma gelen ışık, benim için en kıymetli bir ilham ve verim alevi oluyor!

30 Ağustos'ta sevk ve idare ettiğim muharebe, Türk Milleti'nin yanımda bulunduğu halde, idare ettiğim ilk ve son muharebedir. Bir insan kendini, milletle beraber hissettiği zaman, ne kadar kuvvetli buluyor bilir misiniz? Bunu tarif müşküldür.

Hayatımda en büyük dayanak ve kuvvetim, vatandaşlarımdan gördüğüm itimat ve destekdir. Bütün vazifelerimde manevî, vicdanî olan en büyük endişem, emanetinizin hürmet ve kutsallığına devamlı olarak dikkat etmektir.

Samimî olarak bu memleketin, bu milletin menfaatine yapılacak bir iş olsun, ben onu göz önüne almayayım; bu, mümkün değildir. Yalnız, işin gerçekten millete menfaati olmalı ve teklifin samimî olarak yapıldığına ben inanmalıyım.

Benim için dünyada en büyük mevki ve mükâfat, milletin bir ferdi olarak yaşamaktır. Eğer Cenab-ı Hak beni bunda muvaffak etmiş ise, şükrederim. Bugün olduğu gibi ömrümün nihayetine kadar milletin hizmetinde olmakla iftihar edeceğim.

Şimdiye kadar millete yapamayacağım bir şeyi vaat etmedim. Ben yapacağım dediğim zaman, buna inanmayanlar vardı. Buna rağmen hareket ettim. Görüyorsunuz ki başardık. Benim ve benimle çalışanların güveni vardır ki, yeni hedeflerimize de başarıyla varacağız. Şimdiye kadar söylediklerimin gerçekleşmiş olması, bütün tasavvurlarımın beni yalanlamaması, milletin ciddî ve samimî olarak bana yardımcı ve destek olmasıyla mümkün olmuştur. Onun için yeni gayelere erişmek için de bu yardım ve desteğe ihtiyacım vardır; onu benden esirgemeyiniz!

Benim şan ve şerefimden bahsetmek de hatadır. İyi dinleyiniz öğüdüm budur ki, içinizden herhangi bir adam çıkar, şan, şeref davası güder ve benzersiz olmak isterse, başınızın belasıdır; ilk önce kafası kırılacak adam budur! Mensup olduğum Türk milletinin şan ve şerefi varsa, benim de bir ferdi olmak sıfatıyla şanım şerefim vardır, asla başka değilim.

Ben zannediyorum ki, millet fertlerinin hiç birinden fazla yüksekliğe sahip değilim. Bende fazla girişim görüldüyse bu benden değil, milletin bileşkesinden çıkan bir girişimdir. Sizler olmasaydınız, sizlerin vicdanî eğilimleriniz bana dayanak noktası teşkil etmemiş olsaydı; bendeki girişimlerin

hiçbiri olmazdı. Millete ait meziyetleri yalnız şahıslara bırakan anlayış, eski idarelerin sistem ve usul meselesinden doğuyordu. Vaktiyle mevcut devlet ve devletlerin kuruluş şekli, sadece bir şahsın menfaatlerini ve arzularını tatmine yönelmiş idi. Şahısların bu arzu ve emellerine hizmet eden millet, gösterilen büyüklüklerin şerefinden asla payını alamaz, ancak hata ve beceriksizlik olursa onlar millete yüklenirdi.

Bugün bu hâl mevcut değilse, millet kendi büyüklüğünü olduğu gibi dünyaya göstermişse, fazlalık bende değil, bugünkü idarenin niteliğindedir. Bu şekil mevcut oldukça, bu mevkie çıkacak herkesin yapacağı şey bundan başka türlü olamaz.

Sizden olan bir şahsa, sizden fazla ehemmiyet vermek, her şeyi milletin bir ferдинin şahsiyetinde odaklaştırmak, geçmişe, bugüne, geleceğe, bütün bu zamanlara ait bir toplumun meselelerinin aydınlatılması ve belirtilmesini yüksek bir topluluğun tek bir şahsiyetinden beklemek elbette ki lâayık değildir, elbette ki lâayım değildir.

Ben düşündüklerimi, sevdiklerime olduğu gibi söylerim. Aynı zamanda gerekli olmayan bir sırrı kalbimde taşımak kudretinde olmayan bir adamım. Çünkü ben, bir halk adamıyım. Ben düşündüklerimi daima halkın önünde söylemeliyim. Yanlışım varsa halk beni yalanlar. Fakat şimdiye kadar bu açık konuşmada halkın beni yalanladığını görmedim.

Ben, ancak daha iyisini yapabildiğim şeyi tahrip edebilirim;
yapamayacağım şeyi de tahrip edemem.

Ben o adamım ki ordunun memleketi, milleti muhakkak bir neticeye götürebileceği noktalarda emir veririm. Fakat ilim ve bilhassa sosyal ilim sahasına dahil işlerde ben emir vermem. Bu alanda, isterim ki bana bilginler doğru yolu göstereversinler. Onun için, siz kendi ilminize, kültürünüze güveniyorsanız, bana söyleyiniz. Sosyal ilmin güzel yönlerini gösteriniz, ben takip edeyim.

Ben, sadece evlenmek için evlenmek istemiyorum. Vatanımızda yeni bir aile hayatı yaratmak için önce kendim örnek olmalıyım. Kadın böyle umacı gibi kalır mı?

Hayat kısadır. Bunu kutlama ve taçlandırma için, insanların genellikle makul gördükleri vasıta evliliklerdir. Bu umumî kurala uymayanlar, pek sınırlı ve müstesnadırlar. Bu istisnaları oluşturanlar da, esas kuralın fenalığından değil ve fakat tersine bu güzel kurala inanmadan kendilerini meneden sebeplerin mahkûmu olduklarından, belki evlenmiş olmaktan korktuklarından fazla bedbaht olanlardır, inkâr edilmez bir gerçektir ki insanlar, hayat, kadınsız olamaz. Evli olanlar, hayatın vazgeçilmezini temin etmiş ve bütün düşünce ve isteklerini bir maksat, bir meslek, bir amaca yöneltmiş olur. Ancak talih, eşlerin ruh ve kalplerini iyi geçindirsin!

Eşini mesut edebilecek herkes evlenmelidir, çoluk-çocuk sahibi olmalıdır. Bana bakmayınız; bu meselede örnek İsmet Paşa'dır. Benim hayatım başka türlü düzenlenmiştir. Buna rağmen tecrübesini yaptım. Sonradan anladım ki bu iş benim başarabileceğim iş değilmiş...

(Bursa'da kendisini karşılayan çocuklara söylemiştir):
Küçük hanımlar, küçük beyler! Sizler hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı, bir mutluluk parıltısıdır! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şeyler bekliyoruz; kızlar, çocuklar!

(Bir alay karargâhının temel atma töreni esnasında bir koyunun temel için açılan çukura doğru, yere yatırılıp boğazından kesilmek üzere olduğunu gördüğü zaman, İran Şahı Rıza Pehlevi ile aralarında geçen konuşma):
Atatürk -Ben kana bakamam! Bir tavuğun dahi boğazlandığını görmeye tahammülüm yoktur.
Şahinşah -Ya bu kadar çok bulduğunuz büyük ve kanlı muharebe meydanları?...
Atatürk -Ha, o başka meseledir; öyle yerlerde cesetlerin üzerinden atlayarak yürürüm. O bambaşka bir iştir.

Birçok zaferler kazandım. Fakat, bunların en büyüğünden sonra bile her akşam, savaş alanlarında ölen bütün askerleri düşünerek içimde derin bir keder duyuyorum.

Ben, muharebelerde dahi düşmanın üzerinde bir kin duymam;
yalnız askerlik kurallarının tatbikini düşünürüm.

Ben başkalarının yaptığı ilkelere değil, ancak kendi ilkelerime
uyarım.

Benim gözümde hiçbir şey yoktur; ben yalnız liyakat âşığıyım.

Hiçbir zaman şahsî gücenikliklerimi, birtakım olumsuz
girişimlerle tatmine kalkmak adîliğine tenezzül etmem

Benim müstesna olduğuma dair bir kanım yoktur.

Ben ölürsem soylu milletimizin beraber yürüdüğümüz yoldan
asla ayrılmayacağına eminim; bununla gönlüm rahat!

